

ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΤΟΥ ΜΙΚΡΟΥ ΑΓΙΑΣΜΟΥ

ΥΠΟ

ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ Ν. ΤΡΕΜΠΕΛΑ

Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Κώδικες ἐλήφθησαν ὑπ' ὄψει οἱ κάτωθι :

	Κώδιξ ὑπ' ἀριθ.	Αἰὼν	Σημιοῦται ἐπιτάδα
Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης (τεῦχος περγαμηνόν)	713	IB	Γ
»	670	IIΓ	Δ
»	2014	IA	Z
»	662	IB-IA	H
»	2742	IA	Θ
»	661	IE	I
»	2690	IA	Ι
»	685	IE	K
»	2973	IA	K
»	877	IE	Λ
»	2724	IA-IE	Λ
»	703	IΣ	M
»	2696	IE	M
»	668	IE-IΣ	N
»	781	IΣ	E
»	848	IE	Ξ
»	664	IE	Ο
»	851	IΣT	Π
»	798	»	Υ
»	759	»	X
»	2473	IE	Χ
»	64	IΣT	Ψ
»	1910	»	Ω
»	2795	IB-IA	L
»	665	IΣT	ā
»	675	IZ	á
»	674	»	ã
»	672	»	ä
»	667	»	å
»	2428	»	α
»	706	»	ä
»	669	IΣT	ã
»	710	IZ	ä
»	716	»	ã
»	847	»	γ
»	813	IZ	δ
»	829	»	ε
»	718	IΗ	ε̄
»	734	»	è

	Κώδιξ ὑπ' ἀριθ.	Αἰών	Σημειοδια- ἐνταῦθα
Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης (τεῦχος περγαμηνόν)	749	ΙΣΤ	μ
»	750	ΙΖ	ρ
»	754	»	υ
»	760	»	χ
»	771	»	ς
»	668	»	ε
»	836	»	γ
Ἐκ τῶν Εὐχολογιῶν τοῦ Δημητρίεβσκη			
Βιβλιοθήκης Σινᾶ	957	Θ-Ι	Σ
»	956	Ι	Σ ₁
»	958	Ι	Σ ₂
»	959	ΙΑ	Σ ₃
»	962	ΙΑ-ΙΒ	Σ ₄
»	961	»	Σ ₅
»	973	»	Σ ₆
»	1036	ΙΒ-ΙΓ	Σ ₇
»	960	ΙΓ	Σ ₈
»	966	»	Σ ₉
»	982	»	σ
»	991	ΙΑ	σ ₁
»	981	»	σ ₂
»	968	ΙΕ	σ ₃
»	984	»	σ ₄
»	974	ΙΣΤ	σ ₅
» Παντσελέμονος Ἄθω	162	ΙΑ-ΙΒ	π ₁
» Πάτριου	713	ΙΒ-ΙΓ	π ₂
»	104	ΙΓ	π ₃
»	105	»	π ₄
» Ἀγ. Ἀθανασίου Λαύρας Ἄθω	139	»	π ₅
» Παντοκράτορος Ἄθω	199	ΙΕ	π ₆
» Ἀθανασίου Λαύρας Ἄθω	105	»	π ₇
» Διονυσίου Λαύρας Ἄθω	489	ΙΕ	π ₈
» Λαύρας	21	ΙΣΤ	π ₉
» Πατριαρχείου Ἀλεξανδ. 149-104 (94)		ΙΑ	α ₁
» Ἀ. ταφ. μετοχ. ἐν Κων/λει 8 (182)		ΙΕ	κ ₁
» Παρισίων Κοισλιανός 213		ΙΑ	ρ

Εἰς τὸν Βαρβερινὸν Κώδικα παραπέμπομεν κατὰ τὰς ὑπὸ τοῦ Coar δημοσιευομένας ἐν τῷ Εὐχολογίῳ αὐτοῦ διαφόρους γραφὰς καὶ κατὰ τὸν Conybear ἐν τῷ Rituale Armenorum ἐξ ὧν ἀνεδημοσιεύσαμεν καὶ ἄλλους τινὰς μνημονευομένους κώδικας. Ἐντυπον δ' Εὐχολόγιον εἶχομεν ὑπ' ὄψει τὴν ἐν Βενετίᾳ ἐκδοσιν τρίτην τοῦ ἔτους 1869, σπουδῆ καὶ ἐπιστάσις Σπυρίδωνος Ἱερομονάχου Ζερβού, κατὰ ταύτην δὲ γίνεται καὶ ἡ παράθεσις τοῦ κειμένου τῶν εὐχῶν. Τὰ εὐχολόγια Δημητρίεβσκη σημειοῦμεν διὰ τοῦ λατινικοῦ D, τὸν Βαρβερινὸν δὲ διὰ τοῦ B. Ἐνθα ἐν τῷ κειμένῳ ὑπάρχει συμφωνία κωδικῶν ὡς πρὸς τὸ περιεχόμενον τῶν διατάξεων, οὐχὶ ὅμως καὶ πλήρης τοιαύτη περὶ τὸ λεπτικόν, σημειοῦμεν τοὺς τοιαύτην συμφωνίαν παρουσιάζοντας κώδικας ἐντὸς παρενθέσεως. Διὰ τοῦ C σημειοῦμεν τὴν εἰς Ἀγγλικὴν μετάφρασιν τοῦ Σλαβωνικοῦ εὐχολογίου τὴν ὑπὸ τοῦ J. King.

ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ

Εἰς ἱκανὸν ἀριθμὸν κωδικῶν ἡ ἀκολουθία ἐπιγράφεται «ἀκολουθία τοῦ κατὰ μῆνα γινομένου ἁγιασμοῦ» (A Q) ἢ «ἁγιασμός τῶν ἀρχιμηνίων τῶν μηνῶν» (II), χωρὶς νὰ σπανίξῃ καὶ ἡ ἐπιγραφή «ἀκολουθία τοῦ ἁγιασμοῦ» (Γ Δ Η) ἢ «ἀκολουθία τοῦ μικροῦ ἁγιασμοῦ» (α̇ α̇ ρ Κ Λ Υ Ψ). Ἐκ τῆς πρώτης ἐπιγραφῆς συνάγεται σαφῶς, ὅτι ὁ χρόνος τῆς τελέσεως τοῦ μικροῦ ἁγιασμοῦ ἦτο κυρίως αἱ πρῶται ἡμέραι τῶν μηνῶν, χωρὶς νὰ ἀποκλείηται ἡ τέλεσις αὕτη καὶ «ταῖς κυριακαῖς καὶ ἑορταῖς» (P), ἄρα δὲ καὶ καθ' οἰανδήποτε ἄλλην ἡμέραν. Ἡ ἐν τῇ ἀρχῇ δὲ ἐκάστου μηνὸς τέλεσις τοῦ ἁγιασμοῦ, καθὼς καὶ ὁ Βαλσαμὸν ἀναφέρει, δὲν φαίνεται νὰ εἶνε ἄσχετος πρὸς τὰς παρ' Ἰουδαίους καὶ Ἑλλήσι νομηνίας, πρὸς ἀντίδρασιν κατ' αὐτῶν καθιερωθεῖσα καὶ ταύτας βαθμηδὸν ἐκτοπίσασα. Οὕτω δὲ «ἡ τῆς νομηνίας ἑορτή, μαρτυρεῖ ὁ Βαλσαμὸν, πρὸ ἀμνημονεύτων χρόνων ἐσχόλασε καὶ ἀντὶ ταύτης, Θεοῦ χάριτι, ἱλαστήριοι εὐχαὶ πρὸς Θεὸν καὶ ἁγιασμοὶ ἐπ' ἐκκλησίας παρὰ τοῦ πιστοῦ λαοῦ γίνονται καθ' ἐκάστην ἀρχιμηνίαν καὶ ὕδασι εὐλογίας, οὐκ ἀντιλογίας, χρισόμεθα»¹.

Ὁ ψευδοκωδινὸς μαρτυρεῖ ὅτι τοιοῦτοι ἁγιασμοὶ ἐτελοῦντο καὶ ἐν τῷ παλατίῳ τῆς Κων/πόλεως παρόντων καὶ τῶν βασιλέων καθ' ὅλην τὴν ἀκολουθίαν τοῦ ἁγιασμοῦ, ἐτελοῦντο δὲ εἰς τὴν ἀρχὴν ἐκάστου μηνός, πλὴν τῶν μηνῶν Ἰανουαρίου καὶ Σεπτεμβρίου, διότι κατὰ μὲν τὸν πρῶτον ἐκ τούτων ἀνεμένετο ἡ ἑορτὴ τῶν θεοφανείων καὶ ἡ κατ' αὐτὴν τέλεσις τοῦ μεγάλου ἁγιασμοῦ κατὰ δὲ τὸν δεύτερον ἡ ἑορτὴ τῆς ὑψώσεως τοῦ τιμίου σταυροῦ². Ἐκ τῆς παρουσίας δὲ ταύτης τοῦ βασιλέως ἐξηγεῖται πῶς ἐν τῇ κυρία εὐχῇ τοῦ μικροῦ, ὅσον καὶ τοῦ μεγάλου ἁγιασμοῦ μνημονεύονται πρῶτοι οἱ πιστοὶ βασιλεῖς, ἐν δὲ τῇ εὐλογίᾳ τοῦ ὕδατος, καταδυομένου τοῦ σταυροῦ ἐν τῷ ὕδατι κατὰ τὸν μικρὸν ἁγιασμόν, ψάλλεται οὐχὶ τὸ Ἐν Ἰορδάνῃ, ὡς θὰ ἦτο φυσικώτερον, ἀλλὰ τὸ Σῶσον Κύριε, τὸν λαὸν σου, ἐν τῷ ὁποίῳ ἐκφράζεται ἡ εὐχὴ περὶ νικῶν τῶν βασιλέων κατὰ βαρβάρων.

Τὴν παλαιότεραν μαρτυρίαν περὶ τοῦ ἁγιασμοῦ τούτου παρέχει ἡμῖν ὁ πατριάρχης Κων/λεως Νικηφόρος (806—815), ὡς δ' ἐμφαίνεται ἐν αὐτῇ ἡ κατὰ τὴν ἀρχὴν ἐκάστου μηνός τέλεσις αὐτοῦ δὲν ἀπετέλει πρᾶξιν προσφάτως εἰσαχθεῖσαν, ἀλλὰ καθεστὼς παλαιότερον ἐγκαθιδρυμένον. Διότι ὁ Νικηφόρος μαρτυρεῖ ὅτι «παρελάβομεν ἀπὸ τῶν ἁγίων καὶ θεοφόρων πατέ-

1. Εἰς τὸν κανόνα ΞΕ τῆς ἐν Τρούλλῳ συνόδου παρὰ Ράλλη καὶ Ποτλῆ, Σύνταγμα I. κανόνων τόμ. Β' σελ. 458.

2. Περὶ ὁφικιαλ. κεφ. 18 Migne 157, 98—96.

ρων ἡμῶν τὸ ποιεῖν ἐν τῇ ἀγίᾳ τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίᾳ καθ' ἐκάστην ἀρχὴν μηνὸς ἀγιασμόν»¹. Πότε ἐν τούτοις καὶ ὑπὸ τίνος συνετάχθη ἡ ἡδὴ ἐν χρήσει ἀκολουθία τοῦ μικροῦ ἀγιασμοῦ ἀγνοοῦμεν, παρουσιάζεται δὲ πιθανώτερον, ὅτι αὕτη διεμορφώθη βαθμηδόν, καθ' ἐξέλιξιν βραδείαν καὶ φυσιολογικὴν.

Ἀξιοσημείωτον τυγχάνει, ὅτι τὸ Βαρβερινὸν εὐχολόγιον δὲν ἀναφέρει αὐτὴν, τοῦθ' ὅπερ ἀποτελεῖ ἔνδειξιν, ἂν μὴ περὶ τοῦ ὅτι κατὰ τὸν Η αἰῶνα δὲν ὑπῆρχεν αὕτη, τοῦλάχιστον ὅμως περὶ τοῦ ὅτι δὲν εἶχε γενικευθῆ καθ' ἅπασαν τὴν ἐκκλησίαν. Ὡσαύτως καὶ ἐν τῷ περὶ τὸ 1170 συγγραφέντι ὑπὸ Μιχαὴλ τοῦ Σύρου Συριακῷ εὐχολογίῳ² δὲν ἀπαντᾷ ἀκολουθία τοῦ μικροῦ ἀγιασμοῦ. Εἰς τὰ παλαιότερα δ' εὐχολόγια ἀπαντῶσι μόνον εὐχαὶ μεμονωμένα. Οὕτως ἐν μὲν τῷ Βαρβερινῷ ἀπαντᾷ «εὐχὴ τῆς διακονίας λεγομένη ἐν τῷ ἐμβάτῃ ἐκφωνητικῶς», εἰς δὲ τὸ εὐχολόγιον τοῦ Βησσαριωνος τῆς Κρυπτοφέρρου εὐχὴ ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «εὐχὴ τοῦ κολυμβίου τῶν Βλαχερνῶν». Καὶ ὅτι μὲν μία καὶ μόνη εὐχὴ ἐθεωρεῖτο ἐπαρκὴς ἄνευ ἄλλου τινὸς πρὸς καθαγιασμόν τοῦ ὕδατος δὲν θὰ ξενίσῃ οὐδένα, ὅταν ἔχη ὑπ' ὄψει, ὅτι ἀναφέρονται παλαιότερον περιπτώσεις, καθ' ἃς καὶ δι' ἀπλῆς σφραγίσεως διὰ τοῦ τύπου τοῦ σταυροῦ προσεκτᾶτο τὸ ὕδωρ δύναμιν καὶ ἰσχὺν δραστηκὴν κατὰ δυνάμειον ἐναντίων καὶ πνευμάτων ἀκαθάρτων. Οὕτω καθ' ἃ ἱστορεῖ ὁ Ἐπιφάνιος³, ὁ ἐπὶ Μ. Κωνσταντινίου ἀκμάσας ἐξ Ἰουδαίων χριστιανὸς Ἰώσηπος ἀπέδωκε τὴν ὑγίαν εἰς φρενοπαθῆ τινὰ ραντίσας τοῦτον δι' ὕδατος, τὸ ὁποῖον εἶχε σφραγίσει σταυροειδῶς διὰ τοῦ δακτύλου του. Εἰς ἄλλην πάλιν περιπτώσειν ὁ αὐτὸς κατὰ παρόμοιον τρόπον ἀγιάσας ὕδωρ καὶ ἐπικαλεσθεὶς τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ κατέλυσε διὰ ραντισμοῦ μὲ τὸ ὕδωρ τοῦτο τὰς φαρμακείας καὶ μαγείας τῶν παλαιῶν ὁμοπίστων του παρεμποδιζόντων τὴν ἀνέγερσιν μεγάλου χριστ. ναοῦ ἐν Τιβεριαδί⁴. Ὁ Θεοδώρητος ἐξ ἐτέρου ὁμιλεῖ περὶ θεραπείας ἵππου τινὸς τοῦ Οὐάλεντος διὰ πόσεως ὕδατος σφραγισθέντος σταυροειδῶς⁵. Ἀλλὰ καὶ Γρηγόριος ὁ Τουρώνης ἀναφέρει παρομοίαν θαυμασίας ἰάσεις δι' ὕδατος οὕτως εὐλογουμένου⁶.

Ὡς πρὸς δὲ τὰς ἐπιγραφάς, ἃς φέρουσιν αἱ πρὸς καθαγιασμόν τοῦ ὕδατος εὐχαὶ ἐν τῷ Βαρβερινῷ καὶ τῷ Βησσαριανῷ, θὰ ἐσημειοῦμεν τὰ

1. Pitra, Juris eccl. graec. monum. et hist. τόμ. II σελ. 320.

2. Παρὰ Mai, Script. veter. nov. coll. Xb, 3-33.

3. Κατὰ αἰρέσ. βιβλ. Α' τόμ. β § 10, Migne 41, 421-428.

4. Αὐτόθι § 12.

5. Φιλόθ. Ἱστορ. κερ. η Migne 82, 1376. Περὶ καὶ Ἐκκλ. Ἱστ. E 21, Migne 82, 1244, ἐνθα γίνεται λόγος περὶ ἐξουδετερώσεως δαιμονικῆς ἐπεμβάσεως διὰ ραντισμοῦ μετ' ἐσφραγισμένου ὕδατος.

6. De glor. confess, C. 82. De mirac. s. Martini l. II c. 3 καὶ 39.

ἀκόλουθα : Ἡ ἔννοια τοῦ ὄρου διακονία («εὐχή τῆς διακονίας...») ἐν τῇ ἐπιγραφῇ τοῦ Βαρβερινοῦ, ἐάν κρίνωμεν ἐκ τοῦ περιεχομένου τῆς εὐχῆς, δὲν σχετίζεται πρὸς ὑπηρεσίαν ἢ λειτουργίαν τοῦ διακόνου, ἀλλ' ἀπλῶς ἐκφράζει τὴν διακονίαν τῆς ἀκολουθίας γενικῶς. Ἐν ἄλλαις λέξεσιν ἢ χρῆσιν τοῦ ὄρου πιθανώτατα δὲν ὑποδηλοῖ, ὅτι ἡ εὐχή ἐξεφωνεῖτο ὑπὸ τοῦ διακόνου, διότι καὶ τὸ ὅλον περιεχόμενον τῆς εὐχῆς εἶνε καθαγιαστικόν, ἀλλὰ καὶ κατάληξις αὐτῆς εἶνε ἡ ἐκφώνησις "Ὅτι ἀγαθὸς καὶ φιλόανθρωπος..., τὰ ὅποια δὲν εἶνε πιθανὸν νὰ ἐξεφωνοῦντό ποτε ὑπὸ διακόνου. Ἡ ἐπιγραφὴ ἐξ ἄλλου τοῦ Βησσαριανοῦ («εὐχή τοῦ κολυμβίου τῶν Βλαχερνῶν») παρέχει ἐνδείξεις περὶ τῆς προελεύσεως καὶ τῆς περαιτέρω ἐξελλίξεως τῆς ἀκολουθίας τοῦ ἁγιασμοῦ. Πράγματι εὐκόλως ἀντιλαμβάνεται τις, ὅτι ἡ ἀκολουθία τοῦ ἁγιασμοῦ, ὡς ἔχει σήμερον, ἀποτελεῖται κατὰ μὲν τὸ πρῶτον τμήμα αὐτῆς ἐκ Παρακλήσεως πρὸς τὴν Θεοτόκον, ἔπονται δὲ τῷ παρακλητικῷ καιόνι τὰ ἀναγνώσματα καὶ ἡ εὐχή ἢ καθαγιαζούσα τὸ ὕδωρ. Τόσον δ' ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς τοῦ Βησσαριανοῦ, ὅσον καὶ ἐξ ἐνδείξεων τροπαρίων τινῶν τοῦ κανόνος τούτου («Ὁ ναὸς σου, Θεοτόκε, ἀνεδείχθη ἱατρεῖον...». «Τίς προστρέχων τῷ ναῷ σου, Θεοτόκε...» «Σῶσον κόσμον ... σὴν πόλιν ρῦσαι») δύναται νὰ συναχθῇ, ὅτι ἐν ναῷ τιμωμένῳ ἐπ' ὀνόματι τῆς Θεοτόκου, πρὸς ὃν ὡς πρὸς ἅγιασμα προσέτρεχον οἱ πιστοί, πιθανώτατα δὲ ἐν τῇ πόλει τῆς Θεοτόκου, ἤτοι τῇ Κωνσταντινουπόλει, ὁ κανὼν οὗτος εἰσαχθεὶς συμπεριελήφθη ἔπειτα ἐν τῇ ἀκολουθίᾳ τοῦ μικροῦ ἁγιασμοῦ. Ἡ ἐπιγραφὴ δὲ τοῦ εὐχολογίου τοῦ Βησσαριωνος δηλοῖ σαφῶς τὸν ναὸν τούτον ὡς τὸν τῶν Βλαχερνῶν. Ἄλλως τε καὶ ἡ διάταξις τοῦ **P**, ἡ ἐν σχέσει πρὸς τὰ τροπάρια τὰ κατὰ τὸν ἁγιασμὸν ψαλλόμενα παραπέμπουσα πρὸς τὰ κατὰ «τὸ λούσμα τῶν Βλαχερνῶν» ᾄδόμενα, ἐπιβεβαιοῖ τὸ συμπέρασμα τοῦτο. Ἄλλα καὶ ἡ ἐν τῷ **I** ἐπιγραφῇ «τροπάρια ψαλλόμενα τὰς ἀρχιμηνίας τοῦ μηνὸς» ὑποδηλοῖ, ὅτι τὰ τροπάρια παρεισῆχθησαν ἐν τῇ ἀκολουθίᾳ οὐχὶ ἐξ ἀρχῆς, ἀλλὰ κατὰ χρόνους, καθ' οὓς εἶχεν ἤδη καθιερωθῆ τάξις τις μικροῦ ἁγιασμοῦ.

Ὡς δ' ἐμφαίνεται ἐκ τῶν ἐπὶ μέρους κωδίκων, ἡ ἐξέλιξις τῆς ἀκολουθίας ταύτης ἐχώρησεν ὡς ἑξῆς.

Τὸ κατ' ἀρχὰς ὑπῆρχε μία καὶ μόνη εὐχή, ὡς ἐμφαίνεται καὶ ἐκ τῶν κωδίκων **S**, **P**. Καὶ ἐν τῷ **B** λοιπὸν ἢ ὑπὸ τὴν μνημονευθεῖσαν ἐπιγραφὴν εὐχή ἐκπροσωπεῖ τὴν κατὰ τὸν ὄγδοον αἰῶνα ἀκολουθίαν τοῦ μικροῦ ἁγιασμοῦ καὶ δὲν δικαιολογεῖται ἡ εἰκασία τοῦ Goar ἐκλαβόντος, ὅτι ἡ ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «εὐχή εἰς τὸ ὕδωρ τῶν ἁγίων βαπτισμάτων τῶν ἁγίων Θεοφανείων λεγομένη ἐν τῇ φιάλῃ τοῦ μεσιαύλου τῆς ἐκκλησίας», συντομοτάτη ἀκολουθία ἁγιασμοῦ, ἀποτελουμένη ἐκ δύο μόνον εὐχῶν, ἐπέχει τὴν θέσιν τῆς καθ' ἡμᾶς ἀκολουθίας τοῦ μικροῦ ἁγιασμοῦ, ἀφοῦ ἄλλως τε τοιαύτη τις ἐκδοχὴ ἀποκλείεται ὑπ' αὐτῆς τῆς ἐπιγραφῆς.

Ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς τοῦ **Σ**, «ἀγιασμός τῆς λειτουργίας» συνάγομεν, ὅτι ἡ εὐχὴ αὕτη ἀνεγινώσκετο κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς θείας λειτουργίας. Ἐκ τῆς διατάξεως δὲ τοῦ **P** πληροφοροῦμεθα ὅτι «μετὰ τὸ τέλος τοῦ ἀγιασμοῦ γίνεται ἡ εἴσοδος καὶ ἀκολούθως τὰ ἐπίλοιπα τῆς θείας μυσταγωγίας». Ἐν ἄλλαις λέξεσι τὸ κατ' ἀρχὰς «μετὰ τὴν ἔναρξιν τῆς θείας λειτουργίας, ψαλλομένων τῶν ἀντιφώνων» (**P**), ὁ ἱερεὺς ἐξήρχετο τοῦ βήματος, προὐχώρει εἴτε πρὸς τὸν νόρθηκα, εἴτε πρὸς τὸ ἕτερον μέρος τῆς ἐκκλησίας ὅπου ἦτο ἡ φιάλη ἢ τὸ λεκάνιον τὸ ἐμπεριέχον τὸ πρὸς καθαγιασμόν ὕδωρ, ἀνεγίνωσκεν ἐπ' αὐτὸ τὴν εὐχὴν τοῦ ἀγιασμοῦ, καὶ εἶτα προχωρῶν εἰς τὸ μέσον τοῦ ναοῦ καὶ ἀναγινώσκων τὴν εὐχὴν τῆς μικρᾶς εἰσόδου εἰσῆρχετο εἰς τὸ βῆμα. Αὕτη κατὰ πᾶσαν πιθανότητα εἶνε ἡ τάξις ἢ ὑπονοουμένη ὑπὸ τοῦ **Σ**. Ἀπόλειμμα τῆς παλαιᾶς ταύτης τάξεως εἶνε ἡ διάταξις τοῦ **A**, κατ' ἣν ὁ ἱερεὺς ἐξελεθὼν τοῦ βήματος καὶ φθάσας εἰς τὸν τόπον τοῦ ἀγιασμοῦ εὐλογεῖ λέγων: «Εὐλογημένη ἡ εἴσοδος διὰ τῆς τεκούσης σε Θεοτόκε, Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν...».

Νέον βῆμα πρὸς τὴν σημερινὴν διαμόρφωσιν τῆς ἀκολουθίας ἀπετέλεσεν ἡ ἀντικατάστασις τῶν συνήθων ἀντιφώνων τῶν κατὰ τὴν λειτουργίαν ψαλλομένων, δι' ἄλλων σχετιζομένων πρὸς τὸν ἀγιασμόν. Τὰ νέα ταῦτα ἀντίφωνα ἀπετέλεσαν τὰ τροπάρια τοῦ κανόνος τῆς Θεοτόκου, τὰ καὶ σήμερον ψαλλόμενα. Ταῦτα κατὰ τὴν διάταξιν τῶν **I σ**, «ἐμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου ψάλλονται», μετὰ τὸ πέρας δ' αὐτῶν «ἀπέρχεται ὁ ἱερεὺς σὺν τῷ λαῷ ἐν τῇ φιάλῃ». Τῷ καθαγιασμῷ τοῦ ὕδατος ἐπηκολούθει ἡ εἰς τὸ θυσιαστήριον εἴσοδος τοῦ λειτουργοῦ καὶ ἐπισυνήπτετο συναπτὴ καὶ ὁ Τρισάγιος ὕμνος, μεθ' ὃν τὰ τῆς λειτουργίας ἀναγνώσματα. Ἐντεῦθεν ἐξηγεῖται πλήρως, πῶς ἐν τῇ ὀριστικῇ διαμορφώσει τῆς ἀκολουθίας τοῦ ἀγιασμοῦ συμπεριελήφθη ἡ ὑπὸ τοῦ ἱερέως μὲν ἐκφώνησις Ὅτι ἅγιος εἰ ὁ Θεός, ἡ ὑπὸ τῶν ψαλτῶν δὲ μολπὴ τοῦ Τρισαγίου. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν, ὡς δύναται τις νὰ εἰκάσῃ ἐκ τῶν κωδίκων **P Σ, Γ Δ Η** δὲν ὑπῆρχον εἰδικὰ διὰ τὸν ἀγιασμόν ἀναγνώσματα ἀποστόλου καὶ εὐαγγελίου. Βραδύτερον ὅμως, ὅταν ὁ ἀγιασμός ἐχωρίσθη ὡς ἰδίᾳ καὶ αὐτοτελῆς ἀκολουθία, καθωρίσθησαν καὶ τοιαῦτα.

Ἐν τῷ κώδικι **P** ἔχομεν καὶ περαιτέρω ἔτι ἐξέλιξιν. Ἡ ἀκολουθία τοῦ ἀγιασμοῦ προσέλαβε τὴν θέσιν τῆς λιτῆς, τῆς μετὰ λειτουργίας συνδεδεμένης. Εἶνε δὲ γνωστόν, ὅτι ὁσάκις τῆς λειτουργίας προηγεῖτο λιτὴ ἔξω τοῦ ναοῦ διεξαγομένη, ἡ λειτουργία συνεχίζετο μετ' αὐτὴν ἀπὸ τοῦ Τρισαγίου καὶ τῶν ἀναγνωσμάτων¹. Οὕτω ἐξερχομένου τοῦ ἱερέως εἰς τὴν πρὸ τοῦ ναοῦ φιάλην ἀντὶ ἄλλων τροπαρίων τῆς λιτῆς ἐψάλλοντο τὰ τοῦ λούσματος τῶν Βλαχερνῶν, ἐπηκολούθουν τὰ εἰρηνικὰ τῆς λειτουργίας εἰς τὰ ὁποῖα

1. Πρβλ. **II. Τρεμπέλα**, Αἱ τρεῖς λειτουργίαι σελ. 24.

ἐνωρίς θὰ παρεισώχθησαν καὶ αἰτήσεις ἐκ τῆς ἤδη διαμεμορφωμένης ἀκολουθίας τοῦ μεγάλου ἀγιασμοῦ, ἀνεγινώσκετο εἶτα ἡ καθαγιαστικὴ τοῦ ὕδατος εὐχὴ καὶ ἐπανερχομένου τοῦ λειτουργοῦ εἰς τὸ θυσιαστήριον συνεχίζετο ἀπὸ τοῦ Τρισαγίου ὕμνου ἡ θεία λειτουργία.

Ἐπειδὴ ὁμοίως ἡ ἀκολουθία τοῦ μικροῦ ἀγιασμοῦ κατέλαβε τὴν θέσιν καὶ τὸν χαρακτήρα τῆς λιτῆς, ἐπόμενον ἦτο, ὅταν ἀπεχωρίσθη τῆς θείας λειτουργίας εἰς αὐτοτελῆ τελετὴν, νὰ προστεθῶσιν εἰς αὐτὴν καὶ ἄλλα χαρακτηριστικὰ τῆς λιτανείας. Οὕτως ἐξηγεῖται τοῦτο μὲν ἡ κατὰ τοὺς κώδικας **Δ Η Ν** λιτανευτικὴ μορφή τῆς ἐκτενοῦς, τῆς ἐπισφραγιζούσης τὴν ὅλην ἀκολουθίαν, τοῦτο δὲ ἡ ἐν ταῖς εὐχαῖς ἐπίκλησις τῶν πρεσβειῶν τῆς Θεοτόκου καὶ πάντων τῶν ἁγίων, ἧτις ἀποτελεῖ σύνηθες χαρακτηριστικῶν τῶν λιτανειῶν.

Οὕτως ἐν τῷ **Δ** ὁρίζεται πλέον ἡ ἀκολουθία τοῦ ἀγιασμοῦ νὰ γίνετα, οὐχὶ ἐν τῇ λειτουργίᾳ, ἀλλὰ μετὰ τὸ πέρας τοῦ ὄρθρου, ὅτε ὡς αὐτοτελῆς ἤδη τελετὴ διεξαγομένη διασώζει μὲν πλήρως τὰ στοιχεῖα, ἅτινα προσέλαβε κατὰ τὴν μετὰ τῆς λειτουργίας παλαιότεραν συνύφανσιν αὐτῆς, ἐκτυλίσσει δ' ἀνέτως καὶ πάντα τὰ λιτανευτικὰ στοιχεῖα, ἅτινα εἰς αὐτὴν σὺν τῷ χρόνῳ προσετέθησαν.

Ἄλλὰ καὶ ἡ διαμεμορφωμένη ἤδη ἀκολουθία τοῦ μεγάλου ἀγιασμοῦ, ἐπόμενον ἦτο νὰ χρηματίσῃ νέος παράγων ἐξελιξέως κατὰ τὴν διαμόρφωσιν τῆς ἀκολουθίας τοῦ μικροῦ ἀγιασμοῦ. Οὕτω κατὰ μίμησιν τῶν ἐν τῷ μεγάλῳ ἀγιασμῷ γινομένων τῆς μιᾶς εὐχῆς τῆς κατὰ τοὺς πλείονας τῶν κωδίκων ἀναγινωσκομένης μεγαλοφώνως καὶ ἐν ἐπηκόῳ («Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ μέγας τῇ βουλῇ...») προετάχθη καὶ ἄλλη τις εὐχὴ («Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ...») ἡσυχωτέρῳ φωνῇ καὶ μυστικῶς λεγομένη, ἐπετάχθη δὲ καὶ ἡ ἐν τῷ μεγάλῳ ἀγιασμῷ σύντομος εὐχὴ Κλῖνον, Κύριε, τὸ οὖς σου... Τὸ μεταγενέστερον δὲ τῆς κατὰ προσαρμογὴν πρὸς τὰ ἐν τῷ μεγάλῳ ἀγιασμῷ τελούμενα προσθήκης ταύτης τῶν εὐχῶν τούτων ἐξηγεῖ πλήρως τὸ ὅτι παρὰ μὲν τοῖς κώδιξι **Γ Δ Q Σ, Κ Λ Υ Ψ α ᾠ ᾠ ᾠ ᾠ χ ρ** παραλείπεται ἡ πρώτη, παρὰ δὲ τοῖς **Δ Ι** ἡ τελευταία, καὶ παρὰ τῷ **Γ ἀντ'** αὐτῆς εὐρηται ἡ εὐχὴ Ὁ Θεὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν ὁ τὸ μικρὸν ὕδωρ... ἦν οἱ **Β Κ Δ** ἔχουσι μετὰ τὴν τελευταίαν εὐχὴν τοῦ μεγάλου ἀγιασμοῦ ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν Εὐχὴ λεγομένη ἐν τῇ φιάλῃ («εἰς τὸ ὕδωρ τῶν ἁγίων Θεοφανείων» κατὰ τὸν Β).

Τέλος ὡς πρὸς τὴν εὐχὴν Ὁ Θεὸς ὁ μέγας καὶ ὑμνος... τὴν ἐν τισὶ χειρογράφοις ἀπαντῶσαν, θὰ ἔπρεπε νὰ σημειωθῇ, ὅτι τὰ παλαιότερα χειρογράφα, ὅφ' ὧν αὕτη μαρτυρεῖται, ἀνάγονται μόνις εἰς τὸν Ἰδὸν αἰῶνα,

ἀ ρ Υ Λ Κ Ψ ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΤΟΥ ΜΙΚΡΟΥ ΑΓΙΑΣΜΟΥ

Η Κ Λ Δ Κ Ο Ψ Π Ο ἁ ἁ ρ χ Μετὰ τὸν εὐλογητὸν (Ο ἁ Βασιλεῦ οὐράνις) τρισάγιον, τὸ Παναγία Τριάς, τὸ Πάτερ ἡμῶν. Τὸ Κύριε ἐλέησον ιβ'. Τὸ Δεῦτε προσκυνήσωμεν γ'. Ὁ Ν' Ἐλέησόν με, ὁ Θεός. Καὶ εὐθὺς ψάλλομεν τὰ προκείμενα στιχηρὰ Ἦχος πλ. β'.

Η (Ο Ο) χ ὧν ἡ ἀκροστιχίς ἀλφάβητος.

1 Ἡ τὸ χαῖρε δι' ἀγγέλου δεξαμένη καὶ τεκοῦσα τὸν Κτίστην τὸν ἴδιον, Παρθένε, σῶζε τοὺς σὲ μεγαλύνοντας.

Ὁ Ρ «Ἐτέρα ἀκολουθία καὶ τάξις ἀγιασμοῦ γινομένη εἰς διαφόρους ἐκκλησιαστικὰς ταῖς κυριακαῖς καὶ ἑορταῖς ἐν τῷ νόθῳ ἢ καὶ ἐτέρῳ μέρει τῆς ἐκκλησίας, φιάλης οὔσης ἢ λεκανίου, ἔχουσα εὐχὴν α'. Γίνεται δὲ μετὰ τὴν ἑναρξιν τῆς θείας λειτουργίας, ψαλλομένων τῶν ἀντιφώνων, καὶ μετὰ τὸ τέλος τοῦ ἀγιασμοῦ γίνεται ἡ εἰσοδος καὶ ἀκολουθίως τὰ ἐπιλοιπα τῆς θείας μυσταγωγίας».

«Ἀρχεται ὁ ἱερεὺς· Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν...Καὶ ἀρχονται ψάλλειν τὰ τροπάρια ἡχ. πλ. β. Ἡ τὸ χαῖρε . . . . » (παραλείπονται ἀκριτὰ ἐκ τῶν συνήθων) «. . . Τὸν Πατέρα καὶ Υἱὸν δοξολογοῦμεν. Ζῆτει ταῦτα εἰς τὸ ἀγίασμα τοῦ λούσματος τῶν Βλαχερνῶν. Παναγία Θεοτόκε, ἡ τεκοῦσα τὸν Σωτῆρα, κινδύνων διάσωσον καὶ πάσης βλάβης τοὺς δούλους σου ἄχραντε.—Τῆς εὐσπλαγγίης τὴν πύλην, Ἐτέρα τροπάρια. Νῦν ἐπέστη... στιχ. Μεγαλύνει ἡ ψυχὴ μου...Νάμασιν ἐπομβρίας Χριστέ. Δόξα. Παρθένος ἔτεκες. Καὶ νῦν Παναγία Θεοτόκε παρθένε... Ἐπέστη ὁ βασιλεὺς τῶν βασιλέων. Ζῆτει ταῦτα εἰς τὸ λούσμα τῶν Βλαχερνῶν.»

Ἐπακολουθοῦσι τὰ εἰρηνικά καὶ ἡ εὐχὴ Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ μέγας τῆ βουλή καὶ θαυμαστὸς τοῖς ἔργοις.

Ἐν τῷ Σ, οὐδὲν ἕτερον περὶ μικροῦ ἀγιασμοῦ εἰ μὴ ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «εὐχὴ τοῦ ἀγιασμοῦ τῆς λειτουργίας» ἢ ὡς ἄνω εὐχὴ.

Ὁ Β. Εὐχὴ εἰς τὸ ὕδωρ τῶν ἁγίων βαπτισμάτων τῶν ἁγίων Θεοφανείων λεγομένη ἐν τῇ φιάλῃ τοῦ μεσιαύλου τῆς ἐκκλησίας.

Ὁ Θεός, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὸ μικρὸν...

Ἐκφώνως Ὅτι σὸν τὸ κράτος... Καὶ τοῦ διακόνου λέγοντος Τὰς κεφαλὰς...κλίνατε, ἐπεύχεται ὁ ἱερεὺς· Κλίνον, Κύριε, τὸ οὖς σου.

Εὐχὴ τῆς διακονίας λεγομένη ἐν τῷ ἐμβάτῃ ἐκφωνητικῶς Κτίστα τῶν ὑδάτων, δημιουργῆ τῶν ἀπάντων, Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ ἅπαντα ποιῶν καὶ μετασκευάζων, μεταποίησον καὶ μετασκευάσον καὶ ἀγίασον τὸ ὕδωρ τοῦτο καὶ ἐνίσχυσον αὐτὸ κατὰ πάσης ἐπιχειμένης ἐνεργείας καὶ δὸς πᾶσι τοῖς ἐξ αὐτοῦ χρησομένοις εἴτε διὰ πόσεως, εἴτε διὰ νίψεως, ἢ ραντίσεως, εἰς ὑγιάν ψυχῆς καὶ σώματος, εἰς ἀπαλλαγὴν πάσης νόσου. Ὅτι ἀγαθὸς καὶ φιλόανθρωπος...

Ὁ Δ «Μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τοῦ ὄρθρου ἱστάμεθα ἐν τῷ νόθῳ, κάκει εὐτρεπισθέντες τοῦ λουτήρος ὁ ἱερεὺς ἐξέρχεται μετὰ τοῦ τιμίου σταυροῦ καὶ θυμιατοῦ προπορευομένων καὶ λαμπάδων ; ; ; καὶ τῶν ἀδελφῶν ψαλλόντων ἐκ τρίτου τρο-

ἀ Ἀρχὴ σὺν Θεῷ τῆς ἀκολουθίας τοῦ μικροῦ ἀγιασμοῦ Γ Δ Η «Ἀκολουθία τοῦ ἀγιασμοῦ» Ι «Τροπάρια ψαλλόμενα τὰς ἀρχιμηνίας τοῦ μηνός» Δ «Ἀκολουθία τοῦ κατὰ μῆνα γινομένου ἀγιασμοῦ». Ο «Ἀκολ. τοῦ ἀγιασμοῦ τοῦ κατὰ μῆνα γινομένου». ΙΙ «Ἀγιασμός τῶν ἀρχιμηνίων τῶν μηνῶν».

1 καὶ τεκοῦσα Χριστὸν τὸν Θεὸν ἡμῶν Δ

- 1 Δ στιχ. Μεγαλύνει ἡ.
 Ἄνυμνοῦμεν τὸν Υἱὸν σου, Θεοτόκε, καὶ βοῶμεν, Πανάχραντε δέ-
 σποινα, παντὸς κινδύνου ρῦσαι τοὺς οἰκέτας σου.
- 5 Δ στιχ. Ὅτι ἐπέβλεψε. I Ἐλέησόν με ὁ Θεός
 Βασιλέων, προφητῶν καὶ ἀποστόλων καὶ μαρτύρων ὑπάρχεις τὸ καύ-
 χημα καὶ προστασία τοῦ κόσμου, πανάμωμε.
- I Ἐπί πλεῖον πλυνόν με.
- 10 Γλῶσσα πᾶσα εὐφημεῖ καὶ μακαρίζει, καὶ δοξάζει τὸν ἄχραντον τό-
 κον σου, τῶν ὁρθοδόξων Μαρία Θεόνυμφε.
- I Ὅτι τὴν ἀνομίαν μου
 Δός, Χριστέ μου, καὶ ἔμοι τῷ ἀναξίῳ ὀφλημάτων τὴν ἄφεσιν, δέο-
 μαι, τῆς σὲ τεκούσης πρεσβείαις ὡς εὐσπλαγχνος.
- 15 Δ στιχ. Ὅτι ἐποίησε
 Ἐπί σέ μου τὰς ἐλπίδας ἀνεθέμην, Θεοτόκε, σῶσον ταῖς πρεσβείαις
 σου καὶ δώρησάι μοι πταισμάτων τὴν ἄφεσιν.

πάρια Ἦχος πλ. β Ἐλέησον ἡμᾶς... Δόξα. Κύριε, ἐλέησον ἡμᾶς... Καὶ νῦν. Τῆς εὐσπλαγχνίας. Ταῦτα τὰ τροπάρια ψάλλονται, ἕως οὗ φθάσωμεν εἰς τὸν τόπον τοῦ ἁγιαμοῦ, ὡς καὶ στιχηρὰ τροπάρια τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιῦ σταυροῦ... Καὶ γίνε-
 ται εὐλόγησις παρὰ τοῦ ἱερέως: Εὐλογημένη ἡ εἰσόδος διὰ τῆς τεκούσης σε Θεο-
 τόκου, Χριστὲ ὁ Θεός ἡμῶν, πάντοτε νῦν καὶ ἀεὶ... Εἶτα τὸ τρισάγιον...»

Παρ' οὐδενὶ τῶν κωδικῶν Γ Δ Ι Η Κ Λ Α Δ Ψ εὔρηται τὸ Κύριε εἰσάκου-
 σον, οὔτε τὸ Θεός Κύριος, οὔτε τὰ τροπάρια Τῆ Θεοτόκῃ ἔκτενῶς κ.τ.λ.

Παρά τῷ ᾄθμῳ μετὰ τὸν Ν' Τὸ Κύριε εἰσάκουσον. Εἶτα ψάλλουν τροπάρια.
 Οἱ μ X ᾄ ᾄ ᾄ ᾄ «Μετὰ τὸν εὐλογητὸν τοῦ ἱερέως εὐθύς τὸ Κύριε εἰσά-
 κουσον Εἶτα τὸ Θεός Κύριος εἰς ἦχον δ. Καὶ τὰ τροπάρια ταῦτα εἰς τὸν αὐτὸν
 ἦχ. δ. Τῆ Θεοτόκῃ ἔκτενῶς... Δίς. Οὐ σιωπήσομεν.. ἅπαξ.

Εἶτα τὸν Ν' καὶ εὐθύς τὰ τροπάρια εἰς ἦχ. πλ. β (Εἰς ἕκαστον τροπάριον
 λέγομεν Ὑπεραγία Θεοτόκε σῶσον ἡμᾶς...μ).

Ἐν τῷ Η ἡ διάταξις «Ἔστι δὲ καὶ προηυρεπισμένη λεκάνη μετὰ καθαροῦ
 ὕδατος. Καὶ ὁ τίμιος σταυρὸς μετὰ κλάδων βασιλικῶν κατὰ τὸ σύνθηδες.

Ἐν τῷ ᾄ μετὰ τὸ Τρισάγιον τὰ Ἐλέησον ἡμᾶς, Κύριε... Δόξα Κύριε ἐλέη-
 σον. Καὶ νῦν Τῆς εὐσπλαγχνίας. Καὶ εὐθύς ὁ Ν' Εἶτα τὰ τροπάρια» τοῦ κανό-

2 Ἄνυμνοῦμεν σου τὸν τόκον Κ Λ Ψ Υ 3 δέσποινα αὐτὸν δυσώπει σῶσαι τὰς
 ἡμᾶς ἡμῶν Γ δέσποινα τοὺς σὺς οἰκέτας περιώσως πάντοτε Δ Ι Ο Κ Λ Ψ Υ

5 μαρτύρων ὑπάρχεις τὸ κήρυγμα Η Λ Ο καὶ σωτηρία τοῦ κόσμου πανύμνητε Γ Ο

8 Ἀντὶ τοῦ Γλῶσσα. Γηγενῶν σοι σωτηρία καὶ προστατίς πέλεις μόνη πανύμνητε
 δέσποινα (δ Γ ἕως ἐδῶ, δ Ι συνεχίζει) διό σοι πάντες τὸ χεῖρε κραυγάζομεν. ἢ τὸ Γένος
 πάντων ἀνυμνεῖ σε, Θεοτόκε, τῶν ἀνθρώπων καὶ πιστεῖ δοξάζει σε καὶ μεγαλύνει τὸν τό-
 κον σου πάντοτε Κ Υ Λ Ψ (δ Λ παραλείπει τὸ «καὶ πιστεῖ δοξάζει σε») Γλῶσσα...μακα-
 ρίζει τὸν σὸν τόκον πανάχραντε δέσποινα τῶν ὁρθ... Δ

Ὁ Δ ἀπὸ τῶν Βασιλέων πηδᾷ εἰς τὸ Ἐπί σέ μου τὰς ἐλπίδας παραλείπων τὰ ἐν τῷ
 μεταξὺ Ὁ Ι παραλείπει τὸ Δός Χριστέ μου.

14 Ἐπί σοὶ μου τὰς ἐλπίδας Γ Δ Δώρησάι μοι τὰς ἐλπίδας Ι σῶσον με πρεσβείαις
 σου Γ Ο Λ Ψ τὰς ἐλπίδας, Θεοτόκε, κεκτημένος οὐ μὴ αἰσχυρθήσομαι ἐχθρῶν ἀσάρκων
 πολέμους καὶ φόβητρα Δ Ι πρεσβείαις σου καὶ δώρ. πταισμ. Ο

- 1   I Καὶ τὸ πονηρὸν ἐνώπιόν σου
 Ζώωσόν με ἢ τεκοῦσα ζωοδότην καὶ σωτήρα· σῶσον ταῖς πρεσβείαις
 σου, εὐλογημένη ἐλπίς τῶν ψυχῶν ἡμῶν
 I Ὅπως ἂν δικαιωθῆς
- 5   Ἡ τὸν κτίστην τῶν ἀπάντων ἐν γαστρὶ σου συλλαβοῦσα, Παρθένε
 πανάμωμε, ταῖς σαῖς πρεσβείαις σῶσον τὰς ψυχὰς ἡμῶν
 Δ στιχ. Ὅτι ἐποίησε   I Ἰδοὺ γὰρ ἐν.
 Θεοτόκε ἢ τεκοῦσα διὰ λόγου ὑπὲρ λόγον τὸν Λόγον, Πανύμνητε,
 αὐτὸν δυσώπει σῶσαι τὰς ψυχὰς ἡμῶν
- 10   I Ἰδοὺ γὰρ ἀλήθειαν ἠγάπησας
 Ἰλεῶν μοι τὸν κοιτῆν τε καὶ υἱὸν σου, ἐπταικότι ὑπὲρ πάντα ἄν-
 θρωπον, ταῖς σαῖς πρεσβείαις ἀπέργασαι, Δέσποινα.
- 15   I Ραντιεῖς με δυσώπω
 Καταχρέως ἐκβοῶμέν σοι τὸ Χαῖρε, Θεοτόκε ἀγνή ἀειπάρθενε, ἐκ-
 δυσωποῦντες πρεσβείαις σου σῶζεσθαι.
 I Ἀκουτιεῖς μοι...
- Λύτρωσαί με τοῦ πυρὸς τοῦ αἰωνίου, καὶ βασάνων τῶν ἀποκειμένων
 μοι, θεογεννήτορ, ὅπως μακαρίζω σε.

νος. Παρὰ τοῖς Δ καὶ I εὐθύς τὰ τροπάρια χωρὶς νὰ προηγηθῆται τούτων ἄλλο τι. Παρὰ τῷ Γ μετὰ τὸν Ν'. «Καὶ μετὰ τοῦτο λέγει Τὴν Θεοτόκον ἐν ὕμνοις μεγαλύ-
 νωμεν Ἦχος πλ. β. Ἡ τὸ...». Ὁ I μόνον τὴν ἀρχὴν τοῦ Ἡ τὸ χαῖρε, ὡς ἐξῆς :
 «Ἦχος πλ. β. Ἡ τὸ χαῖρε δι' ἀγγέλου. Ἀνυμνοῦμεν τὸν Υἱὸν σου...»

2 ἢ τεκοῦσα τὸν σωτήρα καὶ δεσπότην Y Γ Q K Λ Ψ δεσπότην Μαρία θεόνυμφε
 καὶ σῶσον πάντας τοὺς πόθῳ ἠμνοῦντάς σε Y Λ I Ψ Q K δεσπότην, παρθένε θεόνυμφε,
 ὅπως ἠμῶν σε τὴν ἀειμακάριστον Γ καὶ σωτήρα Μαρία θεόνυμφε καὶ σαῖς πρεσβείαις
 σῶσον τὰς ψυχὰς ἡμῶν O καὶ σῶσον πρεσβείαις σου εὐλογημένη H A δ A παραλείπει
 τοῦτο καὶ τὸ ἐπόμενον

5 συλλαβοῦσα ἐν γαστρὶ σου Γ Λ Ψ Y Παρθένε, καὶ τέξασα αὐτὸν δυσώπει σῶσαί
 τὰς ψυχὰς ἡμῶν Γ Ψ Παρθ. καὶ τέξασα αὐτὸν δυο. ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν K Λ Y
 συλλαβ. Παρθένε καὶ τέξασα παντὸς κινδύνου τοὺς δούλους σου φύλαττε I τῶν ἀπάν-
 των συλλαβοῦσα καὶ τεκοῦσα Παρθένε H Q A Ὁ O παραλείπει αὐτό.

8 Θεοτόκε σὲ γὰρ τεῖχος καὶ προστατίην καὶ ἐλπίδα ἔχοντες, πανάμωμε, ἐκ πάσης βλάβ-
 ης ἐχθρῶν φυλαχθεῖμεν Γ ἢ τεκοῦσα τὸν σωτήρα ὑπὲρ Δ I K Λ Ψ

9 δυσώπει ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν Ψ

11 Ἰλεῶς μοι τῶν ἐν θλίψει τοῦ βίου, Θεοτόκε, ὑπάρχεις καὶ στήριγμα καὶ σωτη-
 ρία τοῦ κόσμου (πανάμωμε Y) πανύμνητε Y Γ Λ I K Ψ Ὁ O παραλείπει τοῦτο καὶ
 μέχρι τοῦ Σῶσον πάντας, ὑπάρχουσα I ὑπάρχεις γὰρ K Λ Ψ

12 καὶ σωτηρία σῶσον με πρεσβείαις σου I

14 Κατὰ χρέος K Καταχρέος Q Ψ O Y Κατὰ χρέος Γ Λ χαῖρε χαῖρε
 μόνη τῆς Ἐῤῥας ἢ λότρωσις καὶ τοῦ πρῶτος Ἀδὰμ ἢ ἀνάκλησις Γ τὸ χαῖρε δυσω-
 ποῦντας I ἀγνή παμμακάριστε τοὺς σὺς οἰκέτας περιώως πάντοτε I Q Θεοτόκε ἢ
 μόνη βοήθεια καὶ σωτηρία τῶν πόθῳ ἠμνοῦντων σε K Λ Ψ Y

16—18 Ἀῶσον K Y Λ Ψ ἐγκλημάτων τὰς σιγὰς μου Θεοτοκ. Q τοῦ πόθῳ προσ-
 τρέχοντος Y K Λ Ψ «Οἱ Γ Y I Q K Λύεις πάντων ὀφλημάτων, Θεοτόκε, τὰς σε.

1 Μὴ παρίδῃς τὰς δεήσεις τῶν σῶν δούλων, δυσωποῦμεν, πανύμνητε Δέσποινα, ἵνα ρυσθῶμεν πάσης περιστάσεως.

I Καρδίαν καθαρὰν

Νοσημάτων καὶ παντοίων ἀλγηδόνων καὶ κινδύνων ἡμᾶς ἐλευθέρωσον, τῇ ἱερωῇ σου σκέπη καταφεύγοντας.

I Μὴ ἀπορρίψῃς με.

Ἔξον θαῦμα τὸ ἐν σοὶ θεοκυήτορ· δι' ἡμᾶς γὰρ καθ' ἡμᾶς γεγένηται ὁ πάντων κτίστης ἐκ σοῦ καὶ Θεὸς ἡμῶν.

I Ἀπόδος μοι τὴν ἀγαλλίσσιν

10 Ὁ ναός σου, Θεοτόκε, ἀνεδείχθη ἱατροῖον νοσημάτων ἄμισθον καὶ θλιβομένων ψυχῶν παραμύθιον.

I Διδάξω ἀνόμους

Παναγία Θεοτόκε, ἡ τεκοῦσα τὸν Σωτήρα, κινδύνων διάσωσον καὶ πάσης ἄλλης ἀνάγκης τοὺς δούλους σου.

15 I Ρῦσαι με ἐξ αἱμάτων

Ρῦσαι πάσης ἀπειλής ἐπερχομένης, τοὺς σοὺς δούλους, πανάχραντε δέσποινα, καὶ πάσης βλάβης ψυχῆς τε καὶ σώματος.

ράς μου· τοὺς πόθῳ προστρέχοντας ἐν τῷ ναῷ σου πανύμνητε δέσποινα Ὁ I τῷ πόθῳ προστρέχοντι Α Ψ Υ ναῷ σου, μήτερ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν.

I Ὁ I παραλείπει αὐτό. Ὁ Γ ἀντ' αὐτοῦ ἔχει τὸ ἐξῆς: Μόνη ὄντως καὶ ἐν γῆ καὶ ἐν θαλάσῃ ἀνεδείχθη, ἀγνή, σκέπη ἀρρηκτος, τῶν προστρέχόντων εἰς σὲ ἀδιτάκτω ψυχῇ. τὰς δεήσεις Παναγία τῶν σῶν δούλων δυσωποῦμεν, ἄχραντε, λύσειν πταισμάτων δοθῆναι τοῖς δούλοις σου Κ Α Ψ Υ τὰς δεήσεις τῶν σῶν δούλων Παναγία Ψ δούλων δυσωποῦμεν δέσποινα πανύμνητε Ο 4 ἀλγηδόνων, Θεοτόκε, πάντας ἐλευθέρωσον τοὺς τῷ ναῷ σου προστρέχοντας ἄχραντε Υ Γ Α Ι Ο Κ Ψ Θεοτόκε ἡμᾶς, ἐλευθ. Α Ψ Υ ἡμᾶς ἐλευθ. Κ 5 προστρεχ. πάντοτε Ο Κ Α Ψ προστρ. δέσποινα I

7 θεογεννήτορ Α ..ἐπὶ σοὶ θεογεννήτορ νῦν ἐπρόαχθη, ὁ πάντων γὰρ Κύριος ἐκ σοῦ ἐτέχθη τοῦ σῶσαι τὰ σύμπαντα Δ Γ Ι Ο Κ θεογεν. ἀνεδείχθη Κ Α ἐτελέσθη Ι Ο ἐτέχθη μήτηρ ἀειπάρθενε Κ Α Υ ἐτέχθη σώζων τὰς ψυχὰς ἡμῶν Ο Ἔξον θαῦμα ἐπὶ σοὶ θεογεννήτορ ἀνεδείχθη Υ Ψ νοσημάτων ψυχῶν καθαγήτορον καὶ θλιβομένων χαρὰ ἀνεκλάλητος Ψ (Δεῖπει τὸ Ὁ ναός σου καὶ προσῆλθε τὸ ἀνωτέρω ἐκ συγχύσεως τῶν δύο κατὰ τὰς γραφὰς τοῦ Γ) 8 ὁ πάντων γὰρ Κς ἐκ σοῦ ἐτέχθη Υ

10 Ὁ ναός σου ἀνεδείχθη θεομήτορ, νοσημάτων πάντοτε καὶ θλιβομένων Η Α Ο νοσημάτων ψυχῶν καθαγήτορον καὶ θλιβομένων χαρὰ ἀνεκλάλητος Γ Ι Κ Α Υ Ὁ ναός σου Θεοτόκε ἀνεδείχθη νοσ. Κ Α Υ Ὁ ναός σου θεομήτορ ἀνεφάνη Ι

Ὁ προστρέχων τῷ ναῷ σου, Θεοτόκε, ἐκλυτροῦται ἀπὸ πάσης θλίψεως καὶ ἀρρωστίας καὶ βλάβης, πανάχραντε Ο

13 ..τὸν σωτήρα καὶ δεσπότην Χριστὸν τὸν Θεὸν ἡμῶν κινδύνων σῶσαι τοὺς δούλους σου, δέσποινα Γ Παναγία ἡ τεκοῦσα τὸν σωτήρα, Θεοτόκε, κινδύνων καὶ θλίψεων καὶ πάσης βλάβης τοὺς δούλους σου φύλατις Ι Παναγία... Σωτήρα Χριστὸν τὸν Θεὸν ἡμῶν κινδύνων ρῦσαι ἡμᾶς τοὺς ἡμῶντας σε Κ Α Ψ Υ

16—17 Ρῆξον πάντων ὀφλημάτων, Θεοτόκε, τὰς σειρὰς μου βραβεύουσα ἄφρονι καὶ τὴν εὐσένην τοῖς πόθῳ ἕμνοδοί σε Γ Δ Κ Α Ψ Ρῆξον πάντων ὀφλ. τὰς σειρὰς μου Θεοτ. Υ Δ Κ Α Ψ Θεοτ. καὶ σῶσόν με δέομαι καὶ μὴ παρίδῃς ἐμὲ τὸν οἰκίτην σου Κ Α Υ Ψ Ὁ Α μετὰ τοῦ στίχου Ἀντιλάβειτο. Προηγείται παρ' αὐτῷ τὸ Τις προσ-

- 1 Ἰ Κύριε τὰ χεῖλη μου
 Σῶσον πάντας ταῖς πρᾶξεις σου, Παρθένε, τοὺς εἰς σὲ Θεοτόκε
 προστρέχοντας, καὶ ῥῆσαι πάσης ἀνάγκης καὶ θλίψεως.
 Δ Καθεῖλε δυνάστας Ἰ Ὅτι εἰ ἠθέλησας
- 5 Τίς προστρέχων τῷ ναῶ σου Θεοτόκε, οὐ λαμβάνει ταχέως τὴν ἴασιν,
 ψυχῆς ὁμοῦ τε καὶ σώματος ἄχραντε ;
 Ἰ Ἀγάθυνον Κύριε
 Ὑπὸ πάντων δυσωπούμενος Οἰκτίρμον, τῶν ἁγίων καὶ τῶν ἄνω τά-
 ξεων, ἰλάσθητί μοι διὰ τῆς τεκούσης σε.
- 10 Ἰ Τότε εὐδοκήσεις
 Φεῖσαι Σῶτερ τῶν ψυχῶν τῶν τεθνεώτων, ἐπ' ἐλπίδι ζωῆς ἀδελφῶν
 ἡμῶν, καὶ ἄνες ἄφης αὐτοῖς τὰ ἐγκλήματα.
 Δ Στιχ. Ποιῆσαι ἔλεος Ἰ Τότε ἀνοίσοις
 Χαῖρε κόσμου ἰλαστήριον Παρθένε, χαῖρε στάμνε καὶ λυχνία πάγ-
 15 χρυσε, τοῦ θείου μάννα καὶ φωτὸς θεόνυμφε.
 Δ Ο Ἰ Δόξα
 Ψάλλομέν σοι τῷ Θεῷ τῷ ἐν Τριᾷδι, ἐκβοῶντες φωνὴν τὴν τρισά-
 γιον, ἐκδυσωποῦντες σωτηρίας τεύξασθαι.

Ἐν τῷ Δ μετὰ τὸ Ῥῆξον. Στιχ. Εὐλογητὸς Κύριος ὁ Θεός. Οἱ σὲ τειχος καὶ ἐλπίδα καὶ προστατήν, Θεοτόκε, καὶ λιμένα ἔχοντες ἐκ πάσης βλάβης ἐχθρῶν φυλαχθεῖμεν.—Στιχ. Καθὼς ἐλάλησε. Σῶσον, σῶσον Παναγία Θεοτόκε τοὺς κειμένους πταισμάτων ἐν βάθει καὶ μὴ παρίδης ἐν ὄρα τῆς κρίσεως.

τρέχων καὶ παραλ. τὸ Σῶσον. Ῥῆσαι πάντας Δ καὶ βλάβης πάσης Δ

2—3 Σῶσον πάντας Παναγία Θεοτόκε, καὶ ἐκ βάθους πταισμάτων ἀνάγαγε καὶ προστασία βεβαία τοῦ γένους ἡμῶν Γ παρθένε Θεοτόκε τοὺς εἰς σὲ προστρέχοντας Ο Σῶσον πάντας Παναγ. Θεοτ. τοὺς κειμένους πταισμάτων ἐν βάθει καὶ μὴ παρίδης ἐν ὄρα τῆς κρίσεως Υ Ἰ Ο Κ Α Ψ ἐν βάθει Ο Κ Α Ψ Υ παρίδης ἐμὲ τὸν οἰκτιρῆν σου Ψ 5 Ταῖς πρᾶξεις ἐλεῆμον τῆς μητρὸς σου τῆς ἀχράντου καὶ πάντων τῶν ἁγίων σου τὰ σὰ ἐλή τῷ λαῷ σου δώρησαι Η Α Ο Τίς... Θεοτόκε δλοφύχως κενὸς ἐκπορεύεται καὶ οὐ λαμβάνει εὐθέως τὴν ἴασιν Υ Κ Α Ψ

8—9 Ὑμνοὶ πάντες κατὰ χρός σοὶ τὸ χαῖρε ἐκβοῶμεν Μαρία Θεόνυμφε, ἐκ πάσης βλάβης ἐχθρῶν φυλαχθεῖμεν Γ Ὑπερέτρα τῶν κτισμάτων οὐ ὑπάρχεις Θεοτόκε δ πάντων γὰρ Κύριος ἐκ σοῦ ἐτέχθη τοῦ σῶσαι τὸν ἄνθρωπον Ο Ὑπερέτρα οὐ ὑπάρχεις τῶν κτισμάτων Παναγία, λιμένα σε ἔχομεν ἐκ πάσης βλάβης ἐχθρῶν φυλαχθεῖμεν Ἰ Κ Α Ψ Υ Ὑπερτ. τῶν κτ. οὐ ὑπ. Υ ἔχοντες Κ Α Υ

11—12 Φώτισόν με ἁμαρτίαις σκοπισθέντα ἀπαθείας τὸ φῶς ἢ κηύσασα, ἵνα ἔμῳ σε ἀγνή ἀειπάρθενε Γ φεῖσαι τοῦ λαοῦ σου, Θεοτόκε, τῶν πιστῶς σε τιμῶντων πατάχατε καὶ σῶσον ἡμᾶς ἁγία θεόνυμφε Ἰ αὐτῶν τὰ ἐγκλήματα Η Ο Α Φῶς τοῦ κόσμου οὐ ὑπάρχεις, Θεοτόκε, τὸν γὰρ κτίστην ἀπάντων ἐκύησας· αὐτὸν δυσώπει ὑπερ τῶν ψυχῶν ἡμῶν Κ Α Ψ Υ ζωῆς αἰωνίου τε καὶ Δ φεῖσαι, φεῖσαι τοῦ λαοῦ σου Θεοτόκε τὰς ἐλπίδας ἐν σοὶ γὰρ ἀνέθετο τῆς σωτηρίας καὶ σοὶ διασώζεται Ο

14 Οἱ Γ Δ Ἰ Ο Κ Α Υ τὸ Χαῖρε ὄρος (περὶ οὗ κατωτέρω).

17—18 Ψάλλομέν σοι, Θεοτόκε καὶ βοῶμεν· χαῖρε πύλη, δι' ἧς Χριστὸς ὤδευσε καὶ κεκλεισμένην ἐτήρησε πάναγε Γ ψάλλομέν σοι τὴν φωνὴν τοῦ ἀρχαγγέλου ἐκβοῶντες φωτὸς οἰκητήριον· παρθένε χαῖρε καὶ νύμφη ἀνύμφευτε Ο ψάλ. σοὶ ἐκβοῶντές σοι τὸ

Α Ω Και νυν

1 *Ω Παρθένε ἡ τεκοῦσα τὸν Σωτῆρα καὶ δεσπότην τοῦ κόσμου καὶ Κύριον, αὐτὸν δυσώπει, σῶσαι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Χαῖρε ὄρος, χαῖρε βάτε, χαῖρε πύλη, χαῖρε κλίμαξ, χαῖρε θεία τράπεζα, ἡ πάντων χαῖρε βοήθεια, δέσποινα.

5 Ταῖς πρεσβείαις Ἐλεῆμον τῆς μητρός σου τῆς ἀχράντου καὶ πάντων ἁγίων σου, τὰ σὰ ἐλέη τῷ λαῷ σου δώρησαι.

Τῇ πρεσβείᾳ τῶν ἐνδόξων ἀρχαγγέλων καὶ ἀγγέλων καὶ τῶν ἄνω τάξεων, σοὺς δούλους Σῶτρε καλῶς διαφύλαξον.

χαῖρε, μὴ παρίδῃς τοὺς δούλους σου, δέσποινα, ἀλλὰ βοήθει καὶ σῶσον πανύμνητε Ι ἐκβ. Παναγ. Θεοτόκε ἐλπίς καὶ βοήθεια ἡμῶν Παρθένε ὑπάρχεις καὶ στήριγμα Κ Α Ψ Υ καὶ δυσωποῦντες Η Ω Ὁ Δ μετὰ τὸ Χαῖρε ὄρος.. Σιχ. Λατρεύειν. Δὸς Χριστέ μου καὶ ἐμοὶ τῷ ἀναξίῳ (ἴδε ἀνωτέρω ὡς ἐν ἐντύπῳ) Σιχ. Καὶ σὺ παιδίον. Ἡ τὸν Κτιστήν.. (ἴδε ἄνωτ. ὡς ἐν Ι) Σιχ. Τοῦ δοῦναι. Σὺ εἰ τειχὸς ἀσφαλὲς καὶ προστασία τῶν πιστῶς σε αἰτούντων πανάχαρτε· παντὸς κινδύνου ῥῶσαι τὰς ψυχὰς ἡμῶν. Σιχ. Ἐν οἷς ἐπισκέ: Ἀθλοφόρε τοῦ Χριστοῦ Πανταλεῆμον, τοὺς ἠμυνοῦντας τὴν θεῖαν σου ἄθλησιν, κινδύνου ῥῶσαι καὶ πάσης κολάσεως. Σιχ. Τοῦ κατεσθῆναι. Πάσης νόσου καὶ φθορᾶς καὶ ἀληθῆνος καὶ κινδύνου πάντας ἐλευθέρωσον τοὺς σε τιμῶντας ἀεὶ παμμακάριστε. Τὴν ἐν ζάλῃ πειρασμῶν καὶ τρικυμίας τῶν τοῦ βίου πικρῶν κινδυνεύουσαν, παρθένε, ποιμνην τὴν σὴν περιφύλαττε. Ἀῆσα. Τὸν Πατέρα...

1—2 *Ω Παρθένε πῶς ὑμνήσω σου τὸν τόκον, πῶς δοξάσω τὴν ἄφραστον σύλληψιν συγκαταβάνα Λόγον τὸν συνάναρχον Γ

*Ω Παρθένε τῶν πενθούντων χαρμοσύνη ἀπὸ ζάλης ἐχθρῶν ρυομένη με οἰσμοῦ, λοιμοῦ τε τοὺς δούλους σου φύλαττε Ι δεσπότην κινδύνων καὶ θλίψεων καὶ πάσης βλάβης τοὺς δούλους σου φύλαττε Κ Α Ψ Υ

3 Χαῖρε ὄρος... ἡ πάντων χαῖρε χαρὰ καὶ βοήθεια Γ

Χαῖρε... τράπεζα τοῦ λόγου χαῖρε ἡ πάντων βοήθεια Ψ Α Κ Υ

Μετὰ τὸ *Ω παρθένε ἐπακολουθεῖ ἐθῶς Τὸν Πατέρα καὶ Υἱὸν δοξολογοῦμεν ἐν Γ Κ Ψ. Ἐν δὲ Η Ω Δ μετὰ τὸ *Ω παρθένε ἐπακολουθοῦσι Ἡχος πλ. β. Τῆς εὐσπλαγχνίας τὴν πύλην... Νῦν ἐπέστη ὁ καιρὸς... Νάμασιν κ.λ.π. (ἴδε κατωτέρω).

Ἐν τῷ Α μετὰ τὸ *Ω Παρθένε... «Ταῖς πρεσβείαις τῶν ἐνδόξων ἀποστόλων, ζωοδότα Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν τὴν πίστιν ἡμῶν ἀσάλευτον στήριξον.—Ταῖς πρεσβείαις τῶν μεγάλων διδασκάλων Βασιλείου σοφοῦ Γρηγορίου τε καὶ Ἰωάννου τοὺς δούλους σου φύλαττε.—Ταῖς πρεσβείαις τῶν ἁγίων ἀπολοφῶρων Δημητρίου, Γεωργίου, σοφῶν Θεοδώρων τε καὶ Ἀρτεμίου ἡμᾶς διαφύλαξον—Ταῖς πρεσβείαις τῶν ἁγίων Ἀναργύρων καὶ μαρτύρων καὶ πάντων ὁσίων σου τὰ σὰ ἐλέη ἐφ' ἡμᾶς κατὰπεμψον. Τῶν ἁγίων καὶ δικαίων προπατόρων, ταῖς πρεσβείαις ἀπάντων δικαίων τε καὶ ὁσίων Χριστέ ἡμᾶς φύλαττε. Τὸν Πατέρα...».

Ὁ σ₂ κ., Καὶ νῦν *Ω παρθένε τῶν πενθούντων χαρμοσύνη.. Χρὴ οὖν γινώσκειν, ὅτι τὰ τροπάρια ἐμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου ψάλλονται. Εἰθ' οὕτως ἀρχεται ὁ ἱερεὺς σὺν τῷ λαῷ μετὰ τοῦ θυμιατοῦ καὶ κηρῶν καὶ τοῦ τιμίου σταυροῦ, ἀπέρχεται ἐν τῇ φιάλῃ, ψάλλει τροπάρια εἰς ἤχ. πλ. δ. Νῦν ἐπέστη ὁ καιρὸς.

Ἐν τῷ Ο μετὰ τὸ *Ω Παρθένε «Τῇ δυνάμει τοῦ σταυροῦ σου ζωοδότα, τῷ λαῷ σου τὴν ἄφειν δώρησαι τῶν ἐγκλημάτων ὡς μόνος φιλόνητος.—Ὑπὸ πάντων δυσωπούμενος οἰκτίριμον, τῶν ἀγγέλων καὶ τῶν ἄνω τάξεων, τὰ σὰ ἐλέη τῷ

Τῆ πρεσβείᾳ τοῦ τιμίου καὶ ἐνδόξου βαπτιστοῦ σου προφήτου προδρο-
μον τε, Χριστέ μου Σῶτερ, τοὺς δούλους σου φύλαξον.

Τῆ πρεσβείᾳ τῶν ἐνδόξων ἀποστόλων καὶ μαρτύρων καὶ πάντων ἁγίων
σου, τὰ σὰ ἔλεη τῷ λαῷ σου δώρησαι.

Τῆ πρεσβείᾳ τῶν ἐνδόξων Ἀναργύρων, Θεοτόκε τοὺς δούλους σου
φύλαττε, ὡς προστασία τοῦ κόσμου καὶ στήριγμα.

λαῷ σου δώρησαι.—Μεῖζον πάντων προφητῶν σὺ χρηματίσας, ἐκδυσάπει τὸν μό-
νον φιλόνηρον, τοῖς σοῖς οἰκέταις δωρήσασθαι ἄφρσιν.—Ταῖς πρεσβείαις τῶν
ἐνδόξων ἀποστόλων πανοικτίρμον τοῖς πίστει σοι κράζουσι, τῶν ἐγκλημάτων τὴν
ἄφρσιν δώρησαι.—Ἰκεταῖς τῶν ἐνδόξων προφητῶν σου εὐεργέτα Χριστέ δυσω-
πούμενος, τὰ σὰ ἔλεη τοῖς δούλοις σου δώρησαι.—Τῶν μαρτύρων ἢ πληθὺς ἐκδυ-
σάπει σε τὸν σωτήρα, τῷ κόσμῳ δωρήσασθαι τὴν σὴν εἰρήνην καὶ τὸ μέγα ἔλεος.
—Τῶν δσίων καὶ δικαίων οἱ χοροὶ σε δυσωποῦσι, τὰ τρόπαια δώρησαι τοῖς βασι-
λεῦσιν ἡμῶν πολυέλεε.—Τῆ πρεσβείᾳ τῶν ἐνδόξων Ἀναργύρων, ἡμῖν δίδου ψυχῆς
τε καὶ σώματος ἴασιν μόνε Χριστέ πολυέλεε. Τὸν Πατέρα καὶ Υἱόν...

Ἐν τῷ Υ μετὰ τὸ ὦ Παρθένε «Ταῖς πρεσβείαις τῶν ἐνδόξων ἀποστόλων,
ζωοδότα Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν τὴν πίστιν ἡμῶν ἀσάλευτον στήριξον. Ταῖς πρε-
σβείαις τῶν μεγάλων διδασκάλων, Βασιλείου τοῦ σοφοῦ, Γρηγορίου τε καὶ Ἰωάν-
νου τοὺς δούλους σου φύλαττε. Τὸν Πατέρα καὶ Υἱόν... Θεοτόκε ἢ τεκοῦσα τὸν
σωτήρα...Νῦν ἐπέστη...» Ἐν τοῖς ἄ ἄ ἄ μετὰ τὸ ὦ παρθένε

ἄ ἄ ἄ Σταυρὲ τοῦ Χριστοῦ σῶσον ἡμᾶς τῆ δυνάμει σου

ἄ Δόξα σοι ὁ Θεὸς ἡμῶν δόξα σοι

Προσκυνοῦμεν καὶ τιμῶμεν καὶ ὑμνοῦμεν τὸν σταυρόν σου, Χριστέ, τὸν πα-
νάγιον, ἐκ πάσης νόσου ἡμᾶς ἐλευθέρωσον.

ἄ ἄ ἄ Σταυρῆ... ἄ Δόξα σοι...

Τῆ δυνάμει τοῦ σταυροῦ σου ζωοδότα, φώτισόν με τὸν δοῦλόν σου δέομαι,
ἵνα ὑμῶν σε δι' αὐτοῦ σωζόμενος.

ἄ ἄ ἄ Πᾶσαι αἱ οὐράναι δυνάμεις ἄ Ἀρχάγγελοι τοῦ Θεοῦ. Ταξιάρχα,
πρωτοστάτα τῶν ἀγγέλων σὺν τοῖς ἄνω, χοροῖς καὶ στρατεύμασι, πρεσβείαν ποίει
ὅπερ τῶν ψυχῶν ἡμῶν. ἄ Βασιστά τοῦ Χριστοῦ πρέσβευε

ἄ ἄ Ἄγιε Ἰωάννη, βαπτιστά... ἄ Ἄγιε τοῦ Θεοῦ

Ὁ κηρύξας τὴν μετάνοιαν ἀνθρώποις, τοῦ Κυρίου βαπτιστά καὶ πρόδρομε,
μετανοεῖν με ἐκ ψυχῆς ἰκέτευσ

ἄ ἄ ἄ Ἄγιοι ἀπόστολοι τοῦ Χριστοῦ πρεσβεύετε : ἄ Ἀπόσ., ἅγιοι πρεσβ.

Ταῖς πρεσβείαις τῶν ἐνδόξων ἀποστόλων... ὡς ἐν Υ

ἄ ἄ ἄ Ἄγιοι ἱεράρχαι καὶ διδασκαλοὶ πρεσβεύσατε. ἄ Ἄγιοι τοῦ Θεοῦ

Ταῖς πρεσβείαις τῶν μεγάλων διδασκάλων ὡς ἐν Υ

ἄ ἄ ἄ Ἄγιε ἐράρχα τοῦ Χοῦ Νικόλας ἄ Ἄγιε τοῦ Θεοῦ

Τὴν ὄξειαν καὶ θεορμήν σου προστασίαν, καὶ τὴν σκέπην παμμακάρα Νικόλας,
τοῖς ὑμνηταῖς σου πλουσίως κατάπεμψον

ἄ ἄ ἄ Ἄγιοι μεγαλομάρτυρες ἄ Ἄγιοι τοῦ Θεοῦ

Ταῖς πρεσβείαις τῶν ἐνδόξων ἀθλοφόρων Δημητρίου, Γεωργίου, σοφῶν Θεο-
δώρων τε καὶ Ἀρτεμίου Χριστέ ἡμᾶς φύλαττε.

ἄ ἄ ἄ Ἄγιοι Ἀνάργυροι ἄ Ἄγιοι τοῦ Θεοῦ

Ταῖς πρεσβείαις τῶν ἁγίων Ἀναργύρων καὶ μαρτύρων, καὶ πάντων ἁγίων
σου, τὰ σὰ ἔλεη ἐφ' ἡμᾶς κατάπεμψον.

1 Δόξα. Τὸν Πατέρα καὶ Υἱὸν δοξολογοῦμεν καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον λέγοντες Τριὰς ἅγια σῶσον τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Καὶ νῦν. Ἡ ἀρρήτως ἐπ' ἐσχάτων συλλαβοῦσα καὶ τεκοῦσα τὸν κ'ί-στην τὸν ἴδιον, Παρθένε σῶζε τοὺς σὲ μεγαλύνοντας.

5 Ἡ Χρῆ οὖν γινώσκειν ὅτι τὰ τροπάρια ἔμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου ψάλλονται. Εἰθ' οὕτω ἄρχεται ὁ ἱερεὺς σὺν τῷ λαῷ. Μετὰ θυμιατοῦ καὶ κηρῶν καὶ τοῦ τιμίου σταυροῦ ἀπέρχεται ἐν τῇ φιάλῃ ψάλλων τροπάριον

Τῆς εὐσπλαγχνίας τὴν πύλην ἀνοιξὸν ἡμῖν, εὐλογημένη Θεοτόκε· ἐλπίζοντες εἰς σὲ μὴ ἀστοχήσωμεν· ρυσθείημεν διὰ σοῦ τῶν περιστάσεων· σὺ γὰρ εἶ ἡ σωτηρία τοῦ γένους τῶν χριστιανῶν.

Ἡ Καὶ ὅταν φθάσῃ ὁ ἱερεὺς σὺν τῷ λαῷ ἔμπροσθεν τῆς φιάλης ἐκφωνεῖ οὕτως: Εὐλογητὸς ὁ Θεός, ὁ φωτίζων καὶ ἀγιαζὼν πάντα ἀνθρώπων ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον νῦν καὶ αἰεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων Ἀμήν. Καὶ ἄρχεται ψάλλειν τροπάρια ἤχος Πλ. δ.

15 Νῦν ἐπέστη ὁ καιρὸς ὁ πάντας ἀγιαζὼν καὶ ὁ δίκαιος ἡμᾶς ἀναμένει κριτῆς· ἄλλ' ἐπίστρεψον ψυχὴ πρὸς μετάνοιαν ὡς ἡ πόρνη κραζούσα σὺν δάκρυσι· Κύριε, ἐλέησόν με.

Νάμασιν ἐπομβρίας, Χριστέ, πηγὴν τῶν ἰάσεων, ἐν τῷ πανσέλτῳ

2 Τριὰς ἅγια σῶσον τοὺς οἰκέτας σου Ο

Ἐν τῷ Δ Καὶ νῦν Ὡ παρθένε τῶν πενθούτων χαρμοσύνη (ἴδε ἄνωτ. ὡς ἐν Ι)

Ἐν τοῖς Κ Α Ψ μετὰ τὸ Τὸν Πατέρα καὶ Υἱὸν δοξολογοῦμεν τὸ Θεοτόκε ἢ τεκοῦσα τὸν σωτήρα καὶ δεσπότην κινδύνων καὶ θλίψεων καὶ πάσης βλάβης τοὺς δούλους σου φύλαττε. Ἐν τῷ Ο Ταῖς προσβείαις ἐλεῆμων τῆς μητρὸς σου τῆς ἀχράντου καὶ πάντων τῶν ἁγίων σου, τὰ σὰ ἐλέη τῷ λαῷ σου δώρησαι.

Ἐν τῷ Κ Α Ψ μετὰ τὸ Θεοτόκε ἢ τεκοῦσα τὸν σωτήρα «ταρα στιχ. ἰδιόμελα ἤχος πλ β. Νῦν ἐπέστη».

Τὸ ἐν τῷ ἐντύπῳ πρὸ τοῦ Νῦν ἐπέστη... Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὅτι ἅγιος εἶ ὁ Θεός ἐλλείπει παρ' ἅπασιν τοῖς κώδιξι.

15 καὶ ὁ δίκαιος ἡμῶν Γ Δ Ο Κ Α Ψ Υ ὁ δίκαιος ἀναμένει Δ 16 ἐπίβλεψον ψυχὴ Υ

18 Στιχ. Ἐπὶ σοὶ Κύριε ἤλπισα Νάμασιν Δ Η ἐπομβρίαις Η Ο ἐν τῷ σελιῷ ναῷ Γ Δ Ο Κ Α Ψ Υ

Ἐ δ Ἐ Ἄγιε τοῦ Χριστοῦ Παντελεῆμον

Ἐ Ἄγιε τοῦ Θεοῦ

Ἀθλοφόρε τοῦ Χριστοῦ Παντελεῆμον τοὺς τῇ σῇ σκέπῃ καταφεύγοντας ταῖς σοαῖς προσβείαις νόσων ἐλευθέρωσον.

Ὁ Γ Μετὰ τὸ Ἡ ἀρρήτως «Καὶ τούτων πληρουμένων ποιεῖ σταυρὸν ὁ ἱερεὺς μετὰ τοῦ θυμιατοῦ ἐν τῇ φιάλῃ λέγων οὕτως Εὐλογητὸς ὁ Θεός ἡμῶν ὁ φωτίζων... Καὶ θυμᾶ τοὺς ἀδελφούς πάντας κατὰ τὴν τάξιν αὐτῶν καὶ ψάλλομεν τὰ τροπάρια ταῦτα. Νῦν ἐπέστη...» Ὁ Δ «Καὶ εὐθὺς ἀπέρχεται μετὰ τοῦ σταυροῦ ὁ ἱερεὺς σὺν τῷ λαῷ ψάλλων τροπαρ. ἤχος πλ. δ Νῦν ἐπέστη...». Ὁ Ο μετὰ τὸ Θεοτοκίον «Καὶ εὐθέως τὰ παρόντα τροπάρια Νῦν ἐπέστη...»

Ἐν τῷ ἄ προτάσσεται τοῦ μὲν Νῦν ἐπέστη στίχος τὸ Μεγαλύνει ἡ ψυχὴ μου· τοῦ δὲ Νάμασιν..τὸ Ὅτι ἐπέβλεψεν. Ἐν τῷ ἄ «Ἄγιος ὁ Θεός...Δύναμις Ἄγιος ὁ Θεός...Προκείμενον». Ἐν τῷ ρ μετὰ τὸ Ὡ παρθένε ἢ τεκοῦσα. Δόξα Τὸν Πατέρα

1 ναῶ τῆς Παρθένου σήμερον καὶ τῷ τῆς σῆς εὐλογίας ραντισμῷ φυγα-
δεύεις τὰς νότους τῶν ἀσθενούντων, ἰατρὲ τῶν ψυχῶν καὶ τῶν σωματίων
ἡμῶν.

Δόξα **Η Ο Λ Ο**

5 Παρθένος ἔτεκες ἀπειρόγαμει, καὶ παρθένος ἔμεινας **Μήτηρ** ἀνύμ-
φευτε, Θεοτόκε Μαρία· Χριστὸν τὸν Θεὸν ἡμῶν ἰκέτευε, σωθῆναι ἡμᾶς.

Καὶ νῦν **Η Ο**

10 Παναγία Θεοτόκε Παρθένε, τῶν χειρῶν ἡμῶν τὰ ἔργα κατεύθυνον,
καὶ συγχώρησιν τῶν πταισμάτων ἡμῶν αἴτησαι, ἐν τῷ ψάλλειν ἡμᾶς τῶν
ἁγγέλων τὸν ὕμνον·

ἁ Ἄγιος ὁ Θεός, ἅγιος ἰσχυρός, ἅγιος ἀθάνατος, ἐλέησον ἡμᾶς.

ἁ ἁ Ἐκ τρίτου Δόξα καὶ νῦν. Ἄγιος ἀθάνατος ἐλέησον ἡμᾶς. Πάλιν
Ἄγιος ὁ Θεός...

(Συνεχίζεται)

καὶ Υἱόν. Καὶ νῦν Θεοτόκε ἡ τεκοῦσα. Δόξα τὸν Πατέρα καὶ Υἱόν. Καὶ νῦν Θεο-
τόκε ἡ τεκοῦσα τὸν σωτήρα...Νῦν ἐπέστη ὁ καιρὸς...Νάμασιν ἐπομβρίας...Πανα-
γία Θεοτόκε τῶν χειρῶν ἡμῶν.

1 Τῇ σῇ εὐλογίᾳ καὶ ραντισμῷ **Ο** τὴν σὴν εὐλογίαν καὶ ραντισμὸν **Δ** τὴν σὴν
εὐλογίαν καὶ ραντισμῷ **Λ** τὴν σὴν εὐσπλαγγίαν καὶ ραντισμῷ **Κ Ψ Υ** καὶ τῷ τῆς
σῆς εὐσπλαγγίας ραντισμῷ **Η Ο Λ** φυγαδεύων **Γ** φυγαδεύσαις **Ο Λ** 2 τῶν ἀσθε-
νῶν **Η Λ** τῶν ψυχῶν ἡμῶν **Κύριε** δόξα σοι **Ο Γ Δ Κ Λ Ψ** τῶν ψυχῶν ἡμῶν καὶ
τῶν σωματίων **Κύριε** δόξα σοι **Λ** 3 Ὁ **Υ** μετὰ τὸ Νάμασιν τὸ Παναγία Θεοτόκε τῶν
χειρῶν 5 ἀνύμφευτε Θεοτόκε παρθένε **Δ** 6 Δόξα Παναγία παρθένε Θεοτόκε **Δ**
Παναγία Θεοτόκε τῶν χειρῶν **Λ Λ Ψ Ο Υ** Παναγία παρθένε τῶν χειρῶν **Γ** τῶν
χειρῶν μου **Υ** 9. συγχώρησιν πταισμάτων **Δ Ψ Υ** πταισμάτων δώρησαι ταῖς ψυ-
χαῖς ἡμῶν **Γ Ο Δ Κ Ψ Υ Λ** τῶν πταισμάτων ἡμῶν **Ο** ψυχᾶς ἡμῶν τῇ πρεσβείᾳ
σου ἐν τῷ ψάλλειν **Δ**.

Ἐν τῷ **Δ** τὸ Παρθένος ἔτεκες ἀπειρόγαμει ἀπακολουθεῖ εἰς τὸ Παναγία Θεοτόκε. Ἐν
τῷ **Κ** παραλείπεται. Ἐν τῷ **Ι** μετὰ τὸ Νῦν ἐπέστη λείπει ὀλόκληρον φύλλον.

«ΘΕΟΛΟΓΙΑ» Τόμος ΚΒ', Τεῦχος Β'